

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. הא לאו דבי בר סיסין היא ואיקרויי הוא דמיקריא דבי בר סיסין ... אוקמא בידא דלוקה 1
- ב. ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ביתא ... בשוקי בראי הואי ... תלתין יומי בשוקאי הוה טרידנא ... עביד איניש דכל תלתין יומי טריד בשוקא 2.....
- ג. דהאי ארעא דידי היא ואת לא זבינתה מינאי זיל לאו בעל דברים דידי את ... דינא קאמר ליה 3.....
- ד. מפלניא זבינא ואכלתיה שני חזקה ... אית לי סהדי דאתאי אימלכי כך ואמרת לי זיל זבין אמר ליה השני נוח לי הראשון קשה הימנו ... דינא קאמר ליה 4.....
- ה. העורר על השדה והוא חתום עליה בעד ... איבד את זכותו 5.....
- ו. מפלניא זבינתה ואכלתיה שני חזקה ... והא אית לי סהדי דאתית באורתא ואמרת לי זבנה ניהלי ... עביד איניש דזבין דיניה 6.....
- ז. עבידי אינשי דקרו לשני טובא שני חזקה והי"מ דאכלה שבע דקדים חזקה דהאי לשטרא דהך 7.....

דף ל.

א. הא לאו דבי בר סיסין היא ואיקרויי הוא דמיקריא דבי בר סיסין ... אוקמא בידא דלוקה

האומר לחבירו¹ שדה ראובן אני מוכר לך, וכשבא הלוקח להשתמש בה אמר לו המוכר אינה זו השדה שהיתה של ראובן אלא כך היא קרויה, ומראה לו המוכר שדה אחרת שהיא שלו ואומר זו היא שהיתה של ראובן שלקחתי ממנו והיא שמכרתי לך, על המוכר להביא ראיה שמכר לו השדה השניה². וי"א³ שצריך להביא ראיה שזו שרוצה הלוקח לא היתה של ראובן, אלא רק

¹ ריה סעיף כה

² דעת הלבוש שם

³ סמ"ע שם סו. כפירוש הרשב"ם ומשמע דהטור והשולחן ערוך אין מפרשים כהרשב"ם, ולדינא נראה דאין נפקא מינה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

נקראת כך, ואם מביא ראיה א"צ ליתנו לו אלא האחרת⁴, וכיון שמביא ראיה שזו לא קנה מראובן לא היתה דעתו על זה.

ואם לא הביא ראיה הרי זכה הלוקח בזו שכל העם קורין אותה של ראובן, שמסתמא לא היתה דעת הלוקח אלא על זו שהכל קורין לו כנ⁵.

ב. ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ביתא ... בשוקי

בראי הואי ... תלתין יומי בשוקאי הוה טרידנא ... עביד

איניש דכל תלתין יומי טריד בשוקא

אם החזיק בקרקע⁶ פחות משלש שנים אינה חזקה אפילו החזיק בפני המערער⁷, ואם החזיק שלש שנים הוה חזקה אפילו החזיק שלא בפני המערער והוא במדינה אחרת, אם שיירות מצויות ממקום שהחזיק בו למקום שהמערער בו⁸, כמו שהתבאר לעיל דף כט: , דהברך חברא אית ליה⁹.

אבל אם הוא שעת מלחמה והדרכים משובשות בין זה לזה יכול לומר לא ידעתי ולא הוי חזקה.

ואפילו יש עדים שבא המערער כאן לשוק ושהה כאן שלשים יום, והיו אלו שלשים יום בסוף ג' שנים בענין שאם לא ימחה עתה לא יהיה לו עוד זמן למחות, אפילו הכי יכול לומר כל אותם שלשים יום שהייתי בכאן הייתי טרוד בשוק בעסקי ולא ידעתי¹⁰ שהיית מחזיק בביתי.

⁴ אף שאין קורין אותה ע"ש ראובן, דמסתמא האומר שדה ראובן ר"ל השדה שקניתי מראובן.

⁵ עיין טור [סכ"ד] דאם אין לו שום שדה שקנה מראובן אלא שנקראת על שם ראובן קנה שדה זו, עיין שם.

⁶ שו"ע ונו"ב קמו א

⁷ הטעם, דעד שלש שנים אינש מזדהר בשטר לקיחה או מתנה שהיה בידו ויותר אינו נוהר, וכיון דאיכא ריעותא לפנינו שאין לו שטר בידו תוך שלש שנים אמרינן דשקורי קמשקר, ואפילו אם המערער הוא אדם שרגיל להקפיד מלהאכיל לאחרים משדהו, אמרינן דלא קפיד עמו או לפירות הורידו או כפי שאר טענה של המערער. סמ"ע שם א

⁸ דכיון דשיירות מצויות לא יוכל למעון לא ידעתי שהחזיק בשלי, דודאי ידע שזה מחזיק בקרקעו והיה לו למחות שם

⁹ סמ"ע שם ב

¹⁰ ולפי מ"ש תוס' (ב"ב לה, א ד"ה מהאה) והרא"ש בפרק חזקת (סי' ו') דחזקה נשמעת אפילו במדינה אחרת שחוקר על נכסיו מי מחזיק בשלו אלא שאין המחאה נשמעת במדינה אחרת ע"ש, א"כ קשה מה בכך שהיה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

וכגון שהיה לו בית אחר לדור בו שלא ידע שזה מחזיק בביתו האחר שיש לו שם. ויש מי שאומר שדין זה אינו אלא בכפרים שהעם טרודין בשוקים שלהם. אך בעיירות¹¹ שרגיל להיות יום השוק בכל שבוע אינו טרוד כל כך.

אבל אם מודה שידע שזה מחזיק בביתו אלא שטוען שלא מיחה מחמת טירדא שלא היה לו פנאי למחות אינה טענה, שבקל היה יכול למחות בפני ב'.

יש אומרים שנלמד מכאן שכל ענין המחאה תלויים בסוף הג' שנים¹², בענין שאם [לא] ימחה עתה לא יהיה לו עוד זמן למחות, אבל אם היה בתחלתו במקום שאין יכול למחות ובסוף במקום שיכול למחות, הוי חזקה דהו"ל למחות בסוף, ואם היה בתחלתו במקום שיכול למחות והלך למקום שאין יכול למחות, לא הוי חזקה שמה שלא מיחה בתחלה יכול לומר שסמך למחות בסוף ולשוב, אלא שלא נזדמן לו לשוב¹³.

דף ל':

ג. דהאי ארעא דידי היא ואת לא זכינתה מינאי זיל לאו בעל

דברים דידי את ... דינא קאמר ליה

הרי שאכל שדה¹⁴ זו שנים רבות ובא המערער ואומר לו מה לך ולשדה זו, הודה ואמר לו יודע אני¹⁵ שזו השדה שלך היתה אבל פלוני מכר לי ואמר

בשוקי בראי הא כבר ידע החזקה גם שם וכי אתא לעירו למה לא מיחה כיון שבקל יכול למחות. וצ"ל דבשוק טרוד כל כך עד דשכח במה שהיה לו ידיעה מחזקת, אבל אם טען שידע בשוק מן החזקה אלא שהיה טרוד ולא היה לו פנאי למחות, בזה אמרינן בקל היה יכול למחות. קצוה"ח שם א

¹¹ סמ"ע שם ג

¹² מדצריכין לטעם דטרוד היה בשוקא, משמע הא בלאו האי טעמא הוי חזקה אף על גב דלא היה עמו בכל ג' שנים עד סוף שנת ג'. והטעם, כיון דאין לו זמן למחות אלא זה היה לו למחות מיד, ומינה נמי איפכא, דאם היה עמו בתחילה ולא בסוף דיכול להתנצל ולומר אמרתי עדיין יש לי זמן. סמ"ע ד

¹³ ונ"ל דאם בתחלה ידע שזה יהזיק בשלו ולבסוף הוא ירצה לטעון דהוי טרידנא ולא ידעתי שהיית מחזיק בשלי לא מהני והוי חזקה וכך הוא כוונת ב"י ע"ש ודלא כמ"ש בב"ח ופשוט. ש"ך שם א

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם יג

¹⁵ הטור מסיק וכתב בסוף סעיף כ"ד בשם הרא"ש [ב"ב פ"ג סי' ז'], דאפילו אינו יודע זה אלא מפי המוכר שאמר לו שהיתה של המערער, מיקרי יודע, והו"ל שלו ודאי וקניית המוכר מהמערער הוא ספק, ואין ספק

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

לי שלקחה ממך¹⁶, אמר לו המערער פלוני שמכר לך גזלן הוא, אם אין ללוקח ראייה שקנאה אותו פלוני וגם הוא בעצמו אינו יודע, וגם אין לו ראייה שדר בה אותו פלוני יום אחד, הואיל והודה שהיא של המערער ושלא לקחה הוא ממנו תחזור השדה וכל הפירות למערער¹⁷, אף על פי שאין לזה המערער עדים שהיא שלו שהרי המחזיק מודה לו¹⁸.

וגם אין המחזיק יכול לגבות מעותיו מן המוכר שמכרה לו, מפני שיאמר לו אני איני מודה לו שהיא שלו ושלא כדין הוציאה ממך, וגם אתה אילו לא הודית לו שהיתה שלו לא היו מוציאים אותו ממך, שהרי אין לו עדים שהיתה שלו ואת הוא דאפסידת אנפשך ופיך הכשילך בהודאה.

ד. מפלניא זבינא ואכלתיה שני חזקה ... אית לי סהדי

דאתאי אימלכי בך ואמרת לי זיל זבין אמר ליה השני נוח

לי הראשון קשה הימנו ... דינא קאמר ליה

אם לא הביא¹⁹ המחזיק עדים שדר בו המוכר יום אחד וטוען המערער שהמוכר גזלה, או אפילו יש לו עדים שדר בו המוכר יום אחד אלא שיש למערער עדים שהוחזק המוכר גזלן על שדה זו, וכיון דבגזלותא בא לידו שוב אין לו טענת חזקה, והביא המחזיק עדים שנתייעץ עם המערער אם יקחנה אם לא ויעצו לקנות, וטוען זה אילו היתה גזולה ממך למה יעצתני

מוציא מידי ודאי. סמ"ע כט אך הש"ך ט כתב משמע שידוע לו בבירור שהיתה שלו אפילו בלא אמירת המוכר והלכך ה"ל ספק אם המוכר לקחה ממנו וזה ברי לו שהיתה שלו לכך צריך להחזיר דאין ספק מוציא מידי ודאי וכן משמע בעיר שושן ולא כסמ"ע ס"ק כ"ט ואף על פי שהרא"ש כתב דאפילו אינו יודע לו שהיתה שלו אלא ע"פ המוכר צריך להחזיר מ"מ אין דבריו נראין עיקר אלא נראה עיקר כהרמב"ם ור"י יונה והרמב"ן ונ"י וכ"כ מדברי הרי"ף

¹⁶ פירוש, המוכר אמר לי שלקחה ממך, ולא שהוא יודע זה בודאי. סמ"ע שם ל אבל אם אומר בפני לקחה ממך נאמן ואפילו אם אמר מתחלה סתם פלוני מכרה לי והוא לקחה ממך ואח"כ אומר בפני לקחה ממך וזה כוונתי תחלה כמה שאמרתי שהוא לקחה ממך נאמן. ש"ך י

¹⁷ דהו"ל חזקה שאין עמה טענה שהוא עצמו אינו יודע אם היתה של אותו שמכרה לו

¹⁸ ולא שייך כאן לומר יהא המחזיק נאמן במינו שאינו שלך, או במינו דאמר מינך זבינתה ואכלתיה שני חזקה, דאפילו מהימנית ליה הא הוא עצמו אינו יודע איך באת ליד אותו פלוני, ולא אתי ספק מוציא מידי ודאי.

¹⁹ שו"ע ונו"כ קמו יז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

לקנותה, אינה טענה, שיאמר המערער אתה נוח לי להוציאה מידך יותר ממה שאוציאנה מיד הגזלן²⁰.

אבל אם כופר ואומר מעולם לא יעצתיך לקנותה²¹, וזה מביא עדים שיעצו, מחייבין למערער, שראיה גדולה היא זו שאינה שלו²², וטענה דאתה נוח לי לא טענינן ליה שאם היה זו כוונתו למה כפר בעצתו.

לפיכך אם בא²³ שמעון ונמלך בלוי, ואמר ליה הנני קונה שדה פלוני מראובן ובעצתך אקנה אותה, ואמר ליה לוי לך וקנה אותה שהיא טובה, יכול לוי לערער עליה ולא איבד זכותו, שהרי לא עשה מעשה ויש לו טענה בזה. ודוקא כשהודה המערער שיעצו בכך יש לו אותה טענה אתה נוח לי כו', אבל אם כפר ואמר לא היו דברים מעולם, והלה הביא עדים לדבריו מחייבין המערער בכך.

ה. העורר על השדה והוא חתום עליה בעד ... איבד את זכותו

כבר התבאר במסכת כתובות דף קט. ראובן²⁴ שמכר לשמעון שדה והיה לוי אחד מעידי השטר, ובא לוי לערער על השדה וטוען שראובן גזל אותה ממנו, אין שומעין לו ואין משגיחין על שום ראייה שיביא על אותה שדה,

אפילו כשאין לראובן המוכר עדים שהוא שלו מאבות או בקניה²⁵, והרי איבד כל זכותו, שאומרים לו היאך תעיד על המכר ותבא ותערער לא היה לך לחתום²⁶.

²⁰ כהנה רבות בהתלמוד ובפוסקים דמהני טענה זו לדינא, מ"מ נראה דלא שפיר עבד שנתן לו עצה לטובתו ומכשילו ומציל ממון שלו בממון חבירו, ועל כזה יקראו חז"ל [ספרא קדושים פרשתא ב'] הא דכתיב לפני עור לא תתן מכשול [ויקרא י"ט י"ד], ולא תשנה עור בדרך [דברים כ"ז י"ח].

²¹ אפילו אם אחר שבאו עדים הודה ואמר שמפני דהשני נוח לי יעצו, לא מהני כיון שכבר כפר, ולא אמרינן בזה מילי דכדי לא דכירי אינשי. סמ"ע מ

²² ואף על פי דאמרינן לקמן סימן קנ"א סעיף ג' דאפילו אודי לגזלן שאינו שלו אינו מועיל, היינו משום דאמרינן דמחמת אונס הודה לו לגזלן, אבל זה הלוקח שהיה מתייעץ עמו אם יקחנה מי אנסו להשיאו עצה זו, היה לו לגלות בינו לבין עצמו שגזולה היא מידו אין כאן משום אונס, לפיכך מחייבין אותו

²³ שו"ע ונו"כ קמו יז

²⁴ שו"ע ונו"כ חו"מ קמז א

²⁵ סמ"ע שם א

²⁶ ועיין תומים [סק"א] שהניח בצ"ע אם מביא עדים שראובן גזלה ממנו אי מהני, כיון דלא מהני הודאה לגזלן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ודוקא שחתם עם עד אחד שהרי הוא שטר גמור, אבל אם חתם לבדו לא אבד זכותו, שיש לו לומר מה שחתם משום שהיה יודע שאין חתימת עד אחד כלום, ואדרבה נתעסק עמו בכוונה שיהיה מעורב בעסקו לידע מה יהיה אחריתו והיכן יבקשנה, וכן אם לא חתם בעד רק לכבוד בעלמא, אף על פי שחתומים עליו יותר לא אבד זכותו.

וכן אם נתן לוי לשמעון המחזיק עצה לקנותו, לא איבד זכותו²⁷.

וכל זה כשמערער ואומר שהשדה היתה גזולה מידו, אבל אם לוי בא לטעון שהשדה שלו כיון שהוא מלוה וחתם בעד כשמכרה ראובן הלוה לשמעון חוזר וטורף מידו, שמכיון שאין לו אלא שעבוד על השדה של הלוה אין החתימה מרעת זכותו²⁸.

ו. מפלניא זבינתה ואכלתיה שני חזקה ... והא אית לי סהדי

דאית באורתא ואמרת לי זבנה ניהלי ... עביד איניש

דזבין דיניה

אם הביא²⁹ המחזיק עדים שאמר לו המערער ליקחנה לו מיד המוכר, אינה טענה לומר לו אם הוא שלך למה רצית לקנותה, דעביד איניש דזבין דיניה, כלומר עביד איניש לקנות קרקע שיודע שהיא שלו בדמים מועטים כדי שלא יטריח לבא בעדה לדין.

אם טוען המוכר³⁰ שחזר ולקחה מן הלוקח ולכן חזר ומכרה לו שנית, נאמן. מאחר שראובן עשה מעשה וקנאו ממנו, זו ראייה גמורה שחזר ומכרה לו. ואם אינו טוען כך, אלא טוען ודאי למתנה כיון הלוקח כיון שנתנם לו שנית, צריך הלוקח לברר למה קנאה שני פעמים, אם אמר שטעה, נאמן. ואם אמר שידע ולקחה שני פעמים, הדין עם המוכר, דודאי נתן לו המעות לשם מתנה

²⁷ סמ"ע שם ב

²⁸ סמ"ע שם משו"ע קיא יז ועיי"ש באורים ל שהסברא שאפשר דהשני נח לו לטרוף הימנו, וגם אולי יפרע לו הלוה ממקום אחר ולכך יכול לחתום.

²⁹ שו"ע ונו"כ קמו יח

³⁰ רמ"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ז. עבידי אינשי דקרו לשני טובא שני חזקה וה"מ דאכלה

שבע דקדים חזקה דהאי לשטרא דהך

טען המחזיק מפלוני קנייתה והחזקתי בה שני חזקה, ויש לי עדים³¹ שהמוכר דר בו יום אחד, והשיב לו המערער יש לי שטר מקויים שאותו פלוני מכרה לי מהיום לפני ד' שנים וקדמה קנייתי לקנייתך, וחזר המחזיק וטען שני חזקה שאמרתי לא בשביל ג' שנים אמרתי אלא לשנים רבות קראתי כן וקדמה קנייתי לקנייתך, וגם החזקתי בה שני חזקה קודם קנייתך, הרי טענת המחזיק טענה, שאדם קורא לשנים רבות שני חזקה, שכולם נקראו שני חזקה כל זמן שאין מערערין עליו.

לפיכך אם הביא המחזיק עדים שאכלה שבע שנים, שנמצא שאכלה שני חזקה קודם שקנאה המערער מעמידין אותה בידו, וכן אם מביא עדים שאכלה ג' שנים קודם הד' שנים שקנאה (מהמערער) [המערער] כמשמעות שטרו, סגי בהכי כל זמן שאין המערער מביא ראיה שדר בה המוכר יום אחד אחר אותן ג' שנים.

אבל אם אכלה פחות משבע שנים שנמצא שקנה אותה המערער קודם שהחזיק בה המחזיק שלש שנים, מוציאים אותה מידו³², שאין לך מחאה גדולה משטר מכירה זה שמכרה המוכר³³ קודם שנגמרה החזקה שלו, והיה לו ליהדר בשטרו לעולם, ואם לא עשה לו שטר אלא מכרה לו בעדים, אין לו קול ולא חשוב כמחאה ודי לו בחזקת שלש שני חזקה.

³¹ לפי מאי שמסיק שמענת המערער היתה שהוא קנאה מהמוכר קודם קנייתו דהמחזיק, לא היה צריך המחזיק להביא עדים שדר בה המוכר יום אחד, שהרי גם המערער מודה לו שהיתה של המוכר, אלא שהמעשה כך היה בגמרא שטען כן קודם שידע במאי ערער עליו, וסתם ערעור הוא ששדה שלו היא, ומשו"ה השיב לו המחזיק מפלוני קנייתה ודר בו יום אחד. ולפי"ז צריכין לגרום ויש "לי" עדים, ר"ל שהמחזיק טוען כן, ולא שכתב כן המחבר לדינא, וק"ל, וכן הוא בטור. סמ"ע שם מה

³² והא דאין נאמן לומר המחזיק קנייתי קדמה לקנייתך במיגו שהיה יכול לומר קנייתי ממך אחר שקנית אותה והחזקתי בה שני חזקה, לפי שאין זה מיגו טוב, שהיה ירא לומר שלקחה ממנו שלא היה יודע שיש לו שטר מהמוכר לו, ואם יאמר שלקח ממנו יתבענו המוכר לדין, על כן אם היו הטענות בענין שנודע להמחזיק שיש להמערער שטר, מחזיקים אותה ביד המחזיק. סמ"ע מו

³³ עיין לעיל סימן קמ"ד [סעיף ד'] דחילק דדוקא שמכר שדה זו לבדה, אבל אם מכר שדה זו בכלל שדותיו לא הוי מחאה. וגם כתב שם דיש חולקין דאפילו מכרה בעדים הוי מחאה, וכאן סתם כמסקנת הרא"ש [ב"ב פ"ג סי' ח'] דבעינן שטר. סמ"ע [סקמ"ח].

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

